

Bursa Milletvekili Kasım Önadım ve 3 Arkadaşının, 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanununun 13 ncü Maddesinin 1 nci Fıkrasının Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ve Plan Komisyonu Raporu (2/295)

Millet Meclisi Başkanlığına

17. 11. 1974

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 13 ncü maddesini tadil eden teklifimi, üç nüsha olarak sunuyorum.

Gereğini rica ederim.

Saygılarımla.

Bursa Milletvekili
K. Önadım

İzmir Milletvekili
C. Tercan

Aydın Milletvekili
B. Tozkoparan

İstanbul Milletvekili
G. Mankut

GENEL GEREKÇE

Bilindiği gibi, 1961 yılı başında yürürlüğe giren 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 10 ncu maddesi «Küçük Çiftçiyi» gelir vergisinden muaf tutmuştur, «Küçük Çiftçi» muafliğından yararlanmak için öngörülen şartlar ise, aynı kanunun 12 ve 13 ncü maddelerinde belirtilmiştir.

193 sayılı Kanunun 484 sayılı Kanunla değişik 12 nci maddesi, küçük çiftçi muafliğini tayin bakımından öngörülen işletme büyüklüğü ölçülerini belli başlı onbir grup içinde saptamıştır. Tarımsal faaliyetin türüne göre, arazi genişliği, hayvan sayısı veya ağaç sayısı esasları üzerinden belirlenmiş işletme büyüklüğünün üstüne çıkılmadığı takdirde, prensip olarak, küçük çiftçi muafliğinden yararlanmak olanağı tanımıştır. Ancak, hemen belirtelim ki, muafiyetten yararlanmak için, 12 nci maddenin öngördüğü işletme büyüklüğü ölçüleri içinde kalmak yetmemekte, aynı kanunun 13 ncü maddesinde öngörülen diğer bir şartın varlığı aranmaktadır. Sözü edilen ve 484 sayılı kanunla değişikliğe uğrayan 13 ncü madde; ziraat ürünlerin bir takvim yılı içinde satış bedelleri tutarının 30 bin lirayı aşması halinde, küçük çiftçi muafliğinden yararlanmaya engel hüküm koymuştur. Bu nedenle, 12 nci maddede belirtilen işletme büyüklüğü ölçüleri içinde kalınsa bile, ziraat ürününün yıllık satış bedelleri tutarı 30 000 lirayı aştığı takdirde, küçük çiftçi muafliğinden yararlanmak olanağı yoktur.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun tedvininde olduğu kadar, anılan bu Kanunun 12 ve 13 ncü maddelerinin 1964 yılında 484 sayılı Kanunla değişikliğe uğradığı sırada da, Anayasamızın 61 nci maddesinde yer alan «herkes, malî gücüne göre vergi ödemekle yükümlüdür» kuralının gözönünde tutulduğu kuşkusuzdur. 1964 yılının sosyal ve ekonomik koşulları ve özellikle tarımsal faaliyetten elde edilen safi ve gayrisafi gelirlerin birbirleriyle olan oranları dikkate alınarak o tarihlerde öngörülen 30 bin liralık satış bedeli tutarı, aradan geçen 10 yıllık süre sonunda, bugün için önem ve anlamını büyük ölçüde yitirmiştir. Ziraat kazançlarının götürü gider emsallerine göre vergilendirilmesinde uygulandığı üzere, genellikle kabul edilen bir gerçektir ki, ziraat ürünlerin satış bedeli tutarının en az % 70'i gider kalemini teşkil eder. Şu hale göre 30 bin liralık ziraat ürün satış bedeli tutarının ancak 9 000 lirası safi gelirdir. Tarımsal faaliyete ilişkin bir aile işletmesinin yılda elde edebileceği 9 000 lira safi gelir, 1964 koşullarında vergiden muaf tutulmuştur. Herhangi bir kuşkuya yer vermemesi bakımından belirtelim ki, küçük çiftçi muafliğine alınan 9 000 liralık safi gelir, aile reisi, eş ve küçük çocuklar için topluca nazara alınmaktadır.

Tarımsal aile işletmesinde; aile reisi, eş ve en az 1 veya 2 küçük çocuk işgücünün, bir başka deyimle, 2,5 veya 3 emek unsurunun varolduğu gerçeğinden yürüdüğüümüz takdirde, 1964 yılı koşullarında kabul edilen muafiyet sınırının dahi yetersiz olduğu görülür.

1964 den bu yana, içte ve dışta etkisini sürdüren önemli ekonomik değişiklikler, özellikle ülkemizde başvurulan devalüasyon kararları ile paramızın büyük ölçüde değer kaybedişi, fiyat artışlarını yıldan yıla kamçulamış ve içinde bulunduğumuz 1974 yılı fiyatları, on yıl öncesine nazaran, en az 3 kat yükselmiştir.

Bu durumun ortaya çıkardığı gerçek şudur; 1964 ve daha önceki yıllarda, 30 000 liralık ziraat ürün satış bedelinden elde edilmesi mümkün görülüp vergiden muaf tutulan 9 000 liralık safi gelir ile karşılanan ihtiyaçlar, on yıl sonrasında bugün için en az 27 000 liralık safi gelir ile karşılanabilmektedir. On yıllık sosyal gelişimin doğal olarak artırdığı ihtiyaçlar demeti gözönüne alınırsa, 27 000 liralık safi gelirin dahi yetersiz olduğu anlaşılır.

Değişen koşullar böyle olmasına rağmen, küçük çiftçi muaflığından yararlanmanın şartı olarak öngörülen 30 bin liralık satış tutarı ölçüsü on yıldanberi aynen korunagelmiştir.

Teklifimizin haklılığını yansıtan bir başka hususada değinmeyi yararlı görüyoruz. Bilindiği üzere, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 202 sayılı Kanunla değişik 23 ncü madde 2 nci bendi, çiftçilerin ziraat işlerinde bilfiil çalışan işçilerin ücretlerini vergiden istisna kılmıştır. Halen Tarım - İş sahası için uygulanan asgari ücret 33 liradır. Tarımsal aile işletmesinde varolduğu kabul olunan 2,5 veya 3 emek unsurunun günlük ücret değeri ortalama 80 ilâ 100 lira arasında bulunur. Bu hesaba göre, bir tarımsal aile işletmesinin sadece emek unsurunun yıllık ücret değeri 28 000 ilâ 30 000 lira dolayında olacaktır. Bir başkasının tarımsal faaliyetine tahsis edildiği takdirde vergiden istisna edilecek bu emek karşılığı yıllık ücret değerinin, çiftçi ailesinin kendi işletmesinde vergilendirilmesi düşünülemez.

Kısaca özetlemek gerekirse, tarımsal aile işletmelerinde 27 000,— lira safi gelirin vergiden muaf tutulmasını temin için, yıllık satış tutarı ölçüsünün 90 000 lira olarak değiştirilmesi kaçınılmaz bir zorunluk haline gelmiştir.

Belirtilen nedenlerle, geniş bir çiftçi kitlesini yakından ilgilendiren haklı teklifimizin kabulünü arz ve rica ediyoruz.

MADDELERİN GEREKÇESİ

Madde 1. — Küçük çiftçi muaflığından yararlanabilmenin şartı olarak öngörülen satış tutarı ölçüsü, halen yürürlükte bulunan 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 484 sayılı Kanunla değişik 13 ncü maddesinde düzenlenmiş bulunmaktadır. Sözü edilen bu madde iki fıkradan ibarettir. Bir takvim yılı içindeki ziraat ürün satış bedeli tutarının 30 000 lirayı geçmemesi şartı ile, küçük çiftçi muaflığından yararlanılabileceğine ilişkin hüküm, sözü edilen maddenin 1 nci fıkrasında yer almıştır. Genel gerekçede de değinildiği üzere, on yıldan önceki sosyal ve ekonomik koşullara dayandırılan ve bugün için önem ve anlamını âdeta yitirmiş bulunan satış tutarı ölçüsü, 13 ncü maddenin 1 nci fıkrasında yer aldığı için, değişik teklifi sözü edilen bu maddenin sadece 1 nci fıkrasına ilişkin olarak düzenlenmiştir.

Değişikliği önerilen 13 ncü madde 1 nci fıkrasında balıkçılar için halen uygulanmakta bulunan 40 000 liralık satış bedeli tutarının, ziraat mahsuller için kabul edilmiş 30 000 liralık satış tutarı ile oranı esas alınmak suretiyle, muafiyet haddi balıkçılar için 120 000 liraya çıkarılmış ve teklif ona göre tertiplenmiştir.

Madde 2. — Vergi mükellefiyetinde takvim yılı esasını kabul etmiş bulunan Gelir Vergisi Kanununun uygulanmasında doğumu muhtemel zorluklara yer vermemek ve yıllık bütçe içerisinde öngörülen gelir kaynaklarının azalması sakıncasını önlemek amacı ile, değişiklik teklifinin yürürlük tarihi, önümüzdeki ilk takvim yılı başlangıcı bulunan 1 . 1 . 1975 tarihi olarak önerilmiştir.

Madde 3. — Bu madde kanun tekniğinin bir gereği olarak düzenlenmiştir.

Bütçe Plan Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Bütçe Plan Komisyonu
Esas No. : 2/295
Karar No. : 73

30 . 6 . 1975

Millet Meclisi Başkanlığına

Komisyonumuza havale buyrulan «Bursa Milletvekili Kasım Önadım ve 3 arkadaşının 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 13 ncü maddesinin 1 nci fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifi» Maliye Bakanlığı temsilcilerinin de hazır bulunduğu oturumda incelendi ve görüşüldü.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 13 ncü maddesiyle düzenlenen küçük çiftçi muafiyet sınırı 30 000, balıkçılar için ise 40 000 liradır.

Ancak, anılan kanunun yürürlüğe girdiği 1964 yılından bu yana fiyatlar genel seviyedeki yükselmeler neticesinde, yukarıda belirtilen muafiyet sınırları, günümüzün yaşama koşulları ile uyumamaktadır.

Bu gerekçeler ışığında hazırlanan teklif, Komisyonumuza havale olunmuş ve yerinde bulunarak maddelerinin müzakeresine geçilmiştir.

Teklifin 1 nci çerçeve maddesine bağlı 193 sayılı Kanunun 13 ncü maddesinin 1 nci fıkrasında yer alan küçük çiftçi muafiyetini belirleyen sınır, 90 000 lira, balıkçılar için ise 120 000 lira olarak önerilmektedir.

Fakat, muafiyet sınırlarının bu derece yüksek tutulması büyük ölçüde vergi kaybına neden olacağı ve sektörler arasında vergi dengesini bozacağı görüşü ile verilen bir önerge ile 60 000 ve 75 000 liraya düşürülmüş ve madde metni buna göre yeniden düzenlenmiştir.

Teklifin 2 ve 3 ncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun tasviplerine sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan

Aydın

I. Sezgin

Aydın

M. Ş. Koç

Gümüşhane

T. Yücel

İstanbul

A. N. Ölçen

Kütahya

I. Ersoy

Ordu

B. Taranoğlu

İmzada bulunamadı.

Sözcü

Kayseri

H. Nakiboğlu

Denizli

H. Oral

Isparta

A. İ. Balım

İstanbul

M. Parlar

Malatya

A. Karaaslan

İmzada bulunamadı.

Samsun

D. Kitaplı

Ankara

H. T. Toker

Giresun

O. Yılmaz

İçel

İ. Göktepe

İmzada bulunamadı.

Kayseri

C. Cebeci

Manisa

H. Okçu

Sivas

A. Durakoğlu

Tekirdağ

Y. Alpaslan

Tokat

H. Abbas

BURSA MİLLETVEKİLİ KASIM ÖNADIM VE
3 ARKADAŞININ TEKLİFİ

*193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 13 ncü maddesi
1 nci fıkrasının değiştirilmesine dair Kanun teklifi*

MADDE 1. — 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 484 sayılı kanunla değişik ve «satış tutarı ölçüsü» başlığını taşıyan 13 ncü maddesinin 1 nci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Satış tutarı ölçüsü :

Madde 13. — Küçük çiftçi muaflığından istifade edebilmek için ziraî mahsullerin bir takvim yılı içindeki satış bedelleri tutarının 90 bin lirayı geçmemesi şarttır. Bu had, balıkçılar için 120 bin liradır.

MADDE 2. — Bu Kanun 1 . 1 . 1975 tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BÜTÇE PLAN KOMİSYONUNUN KABUL
ETTİĞİ METİN

*193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 13 ncü maddesi
1 nci fıkrasının değiştirilmesine dair Kanun teklifi*

MADDE 1. — 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 484 sayılı kanunla değişik ve «satış tutarı ölçüsü» başlığını taşıyan 13 ncü maddesinin 1 nci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Satış tutarı ölçüsü :

Madde 13. — Küçük çiftçi muaflığından faydalanabilmek için ziraî mahsullerin bir takvim yılı içindeki satış bedelleri tutarının 60 000 lirayı geçmemesi şarttır. Bu had, balıkçılar için 75 000 liradır.

MADDE 2. — Teklifin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Teklifin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

